Rodna Gruda

»Stara mama me je zaznamovala na nešteto načinov«

“My Grandmother Has Marked Me in Countless Ways”

Objavljeno dne/Published on: 04.12.2014
Avtor članka/Article Author: Vesna Vukšinič Zmaić, foto: osebni arhiv S. H.

Salwa Hegazi ena izmed mnogih potomk Slovencev po svetu, katere ime se sklada z okolico, v kateri prebiva, v katero je rojena. Salwa v Kairu. Njena stara mama je Slovenka iz Bilj pri Novi Gorici in kljub temu, da je v Egipt prišla v času, ko so tam svoj kruh množično služile tako imenovane aleksandrinke, Friderika ni bila ena izmed njih. Salwa ima za sabo zanimivo življenje. Srednjo šolo je končala v ZDA in diplomirala iz računalništva in matematike, kar že petnajst let tudi poučuje. Ima tri brate, moža in štiri otroke. Vsi imajo za sabo visoko mednarodno izobrazbo in življenje na različnih koncih sveta. Salwo pa vse bolj vlečejo slovenske korenine.

Salwa Hegazi is one of the many Slovenian descendants across the globe whose name corresponds with the environment that she lives in and was born into – Salwa from Kairo. Her grandmother came from Bilje near Nova Gorica and despite the fact that she arrived to Egypt during the times when many women made a living as the so-called Alexandrine women, Friderika was not one of them. Salwa has had an impressive life experience. She finished high school in the USA and graduated in computer sciences and mathematics which she has been teaching for the past fifteen years. She has three brothers, a husband and four children. They have all undergone a high-level international education and have lived in different parts of the world but it isSalwa, however, who feels more and more attracted to her Slovenian roots.



Dejali ste, da ste bili zelo navezani na staro mamo, ki je bila rojena v Novi Gorici. Zakaj se je preselila v Egipt?

Moja stara mama Frederika je bila rojena leta 1909. Mislim, da je bilo v začetku tridesetih let, ko je v Egipt prišla z mamo, hčerko Angelo in starejšo sestro. Nastanile so se v Aleksandriji, ki je bila v tistem času svetovljansko mesto in zatočišče za tujce. Zgrajena je bila v evropskem slogu in bila tako rekoč del Evrope. Njenega očeta in brata dvojčka so poslali v vojsko, ki je bila takrat pod italijanskim poveljem. Eden od dvojčkov je padel v bitki, drugi je zbolel in nekako uspel priti domov. Mislim, da je pobegnil, vendar je nato doma umrl. Nisem pa prepričana, kako je umrl oče, ali tudi v bitki ali med iskanjem sina.

Po smrti vseh moških v družini je bilo nemogoče voditi kmetijo. Prav zaradi ekonomskih ali političnih razlogov je veliko ljudi zapustilo dom.

Teta Angela je bila rojena leta 1927, zato predvidevam, da so v Aleksandrijo odšle leta 1932. Stara mama je tam spoznala moža, ki je bil prav tako imigrant. Poročila sta se in 1935. leta je rodila mojo mamo.

Kaj sta delali?

Obe, stara mama in njena sestra, sta delali v hotelu kot receptorki in nadzornici sobaric. Stara mama ni dolgo delala, službo je pustila, ko se je poročila.

Menda se spomnite neke slovenske uspavanke, verjetno vam jo je pela stara mama. Ali vas je še kako drugače zaznamovala s slovensko kulturo?

Ne samo stara mama, tudi moja mama jo je prepevala. Obe sta govorili slovensko in se slovensko tudi pogovarjali, druga z drugo in z redkimi prijatelji, ki so še ostali v Aleksandriji. Z mano in z mojimi brati sta govorili v polomljeni arabščini ali pa v dobri francoščini. Mama je znala francosko, ker je obiskovala francosko šolo Svetega Jožefa. Z mojim očetom pa sta obe govorili v italijanščini, bil je namreč zelo izobražen inženir, obvladal je angleščino in francoščino tako dobro kot italijanščino, ki se je je učil v času šolanja. Ker znam dobro francosko in sem italijanščino slišala tako pogosto, znam veliko razbrati, če slišim jezik. Zanimivo se mi zdi, da je moja stara mama Frederika zelo dobro govorila italijansko, nemščina pa ji ni šla, medtem ko je njena starejša sestra tekoče govorila nemško. Verjetno zato, ker je bila v času njenega šolanja avstro-ogrska oblast, v času sestrinega pa italijanska.

Staro mamo sem nekoč vprašala, zakaj ne govori z nami v slovenščini. Zelo dobro se spomnim njenega izraza na obrazu in odgovora. Zavzdihnila je in rekla: »Zato, ker mislim, da ne bomo šli nikoli več nazaj.« Takrat sem občutila, kako zelo pogreša dom, kljub temu da je imela v Aleksandriji z nekaj vzponi in padci precej lepo življenje.

Stara mama me je zaznamovala na nešteto načinov. Bila je izredno dobra po srcu, obenem pa neizprosna in trda, da nas je pravilno vzgojila. Bila je prijetna, topla in zelo čustvena. Zelo nas je imela rada. Bila je odločna ženska. Nikoli ni ostala brez dela. Ko sem rasla in dozorevala, sem postopoma začela spoštovati delavnost, urejenost in predanost, ki je vela iz nje. Zelo spretna je bila v šivanju, pletenju in vezenju; še vedno imam veliko prtov, posteljnih pregrinjal in drugih stvari, ki sta jih naredili skupaj z mamo. Zahodnjaški slog v načinu oblačenja, obnašanja in tudi ljubezen do glasbe – vse sem prevzela od nje, čeprav moram priznati, da je bil tudi moj oče ljubitelj klasične glasbe. Velikokrat me je poslušala, ko sem igrala klavir. Imela je čudovit glas in rada je pela pesmi, ki jih je poznala le ona.

Nikoli ne bom pozabila zabave, ki mi jo je priredila v najstniških letih. Zelo dobra kuharica je bila, kuhala je raznoliko hrano različnih kuhinj. Še posebej pa pecivo in sladkarije. Spominjam se njene gibanice, francoskega peciva, kanelonov, odličnih profiterolov … Pa čokoladne hiše za božič in čokoladnih velikonočnih zajčkov, velikonočnih kruhovih punčk, ki so imele za obraz poslikano jajce. Seveda mi je dovolila, da sem jaz narisala obraz na jajce. Pa piškoti za slavja. Slavili smo ob vsaki priložnosti.

Pripovedovala mi je, kako je na poti v šolo nabirala češnje v paru in si jih zataknila za lase. Njene zgodbe o snegu so bile zame, ki sem odraščala v deželi brez snega, čarobne. Opisovanje vasi, kmetije in trdega dela, hladnega vremena, vse to je bilo zame, mestno dekle, kot pravljica.

Tudi vaš stari oče je bil imigrant.

Moj stari oče je umrl leta 1957, precej pred mojim rojstvom, zato se ga niti ne spomnim. Bil je iz Libanona, v Egiptu se je ustalil in začel s svojim podjetjem. Najprej je delal v lesni proizvodnji, potem je začel s svojo proizvodnjo vratnih kljuk in mehanizmov. V petdesetih letih je zaradi nacionalizacije vse izgubil. S svojo družino je že prej izgubil stik.

Vsi vaši predniki so po 1. svetovni vojni zapustili Slovenijo. Nekaj ste jih srečali v Kanadi. Kakšna je njihova zgodba?

Moja stara mama je bila najmlajša od treh sester in bratov dvojčkov. Najstarejša Valeria je prišla z njo v Aleksandrijo, s sabo pa je pripeljala hčerko Wilmo, ki je bila rojena leta 1925. Ne vem pa, kaj se je zgodilo z očetoma obeh deklet, Angele in Wilme. Predvidevam, da sta morala umreti, preden so ženske prispele v Aleksandrijo.

Stara mama in njena sestra sta znali govoriti različne jezike, zato sta hitro našli službo. Sestra je delala kot nadzornica v priznanem hotelu Cecil v Aleksandriji.

Srednja sestra Armenia je z možem takoj nadaljevala pot proti Montevideu (Urugvaj), kjer sta se pridružila njegovim sorodnikom. Spominjam se, da je stara mama ob njeni smrti močno jokala, saj se po tem slovesu nikoli več nista videli.

Najstarejša sestra Valeria je ostala v Egiptu do šestdesetih let, ko se je hči poročila z Armencem. Takrat so se vsi preselili v Montreal v Kanado. Z njimi smo ostali v stiku do konca, na žalost pa Wilma ni imela otrok.

Kaj se je zgodilo po vseh teh letih, da se želite povezati s Slovenijo? Ali so na plan prišli spomini na preteklost?

To je zelo dobro vprašanje. Veliko ljudi me je to vprašalo. Pomislili bi, da bom, zaradi študija v ZDA, očeta, ki je imel vizo, in bratov, ki sta bila v Ameriki in Kanadi, okrepila stike tam in ne s preteklostjo.

Ne vem. Imam nostalgijo po ljudeh, kot sta bili mama in stara mama. Želim vedeti in videti več. Nekoč si želim tudi obiskati Slovenijo, saj sem izgubila skoraj vse, ki so bili povezani s to deželo in se mi zdi, kot da se bo vse izgubilo, zbledelo.

Imate tri brate. Al so njihovi občutki in spomini na staro mamo podobni?

Seveda, še bolj izraziti kot moji, saj so starejši. Več časa so preživeli z njo kot jaz. Po smrti starega očeta je živela z mojimi starši, še preden je bil rojen moj najstarejši brat.

Vsi živite na različnih koncih sveta! Ali vaši otroci vedo kaj o Sloveniji?

Vedo, da imajo prednike Slovence, vedo osnovne stvari, niso pa videli in doživeli toliko kot jaz. Mojo hčer zanima več kot fante, vsi pa so navdušeni, ko gledamo družinske fotografije. Verjetno bi jih zanimalo več, če bi bili bolj vpleteni v dogajanje.

Ali mislite, da imate kakšno osebno ali značajsko lastnost, ki vas naredi Slovenko?

Da, verjamem, da imam, še posebej videz. Vedno me zamenjajo za tujko. Po obnašanju, oblačenju, tudi doma in v vseh mojih dejavnostih je ta pridih. Mogoče je delno krivo tudi to, da sem nekaj časa živela v tujini.

Kakšno je življenje v Egiptu po vseh političnih spremembah, ki so se zgodile v zadnjih dveh letih?

Priznati moram, da sem bila kar zaskrbljena v času januarske revolucije, še posebej takrat, ko je oblast prevzel islamski režim. Skrbelo me je, da bom kot ženska prikrajšana za svobodo, vendar se je v juniju veliko ljudi režimu uprlo, bile so demonstracije. Sedaj je veliko bolje, kljub temu pa se moramo soočiti z različnimi izzivi, kot je boj proti terorizmu.

V Egiptu si želite ustanoviti slovensko društvo. Kakšen je glavni motiv?

Nekoč so mi kot učiteljici dodelili skupino študentov z nalogo, naj izberemo državo, ki jo bomo predstavili na »Internationaldayevent«. Predlagala sem jim Slovenijo, študenti pa so se čudili: »Kaj? Kje? A je to v Južni Ameriki?« Na koncu smo izbrali Francijo, ker jih nisem mogla prepričati.

Idejo sem dobila, ko so mi rekli, naj se pridružim društvu in sem ugotovila, da ga pri nas še nimamo. Zdelo se mi je, da bi bilo dobro predstaviti državo, kulturo, mogoče bi bilo v prihodnosti več zanimanja zanjo, marsikdo bi se celo odločil za obisk. Moja šola, na primer, ponuja vsakoletne božične izlete za študente, mogoče bi ga lahko organizirala v Slovenijo.

Ena izmed idej je bila tudi spodbuditi tiste, ki se želijo naučiti jezika, da sodelujejo na spletu, na določeni lažji stopnji učenja jezika. Nekaj takega, kar se lahko naučiš skozi vsakdanji pogovor. Osebno se spomnim zelo malo besed. Mogoče lahko ohranimo rokodelske dejavnosti, v katerih so bile spretne slovenske ženske. Vse to me je navdihnilo, posebej pa že prej omenjena nostalgija, želja po stiku s Slovenci.

Če sem odkrita, sem kar zaskrbljena glede odgovornosti. Morala se bom naučiti voditi društvo na primeren način. Zelo pa me zanima, koliko Slovencev bomo našli v Egiptu.

V Egiptu je slovenska ambasada (Veleposlaništvo RS v Kairu), ste vprašali za pomoč?

Seveda. Gospod Selan mi je bil v veliko pomoč, ko mi je razložil, kako delujejo klubi in društva Slovencev po svetu. Najprej sem se preko prijatelja obrnila na ministrstvo za notranje zadeve v Ljubljani, ti pa so me napotili na slovensko ambasado v Kairu.

Ali ste vedeli, da so Slovenska izseljenska matica, mesto Nova Gorica in Urad Vlade RS za Slovence po svetu postavili spomenik aleksandrinkam na glavnem pokopališču v Kairu?





